

Тихоненко А. А.,
курсантка 1 групи 4 курсу,
Військово-юридичний інститут
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна,)

Зміївський Г. А.,
викладач кафедри загальновійськових
дисциплін,
Військово-юридичний інститут
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна)

Науковий керівник:

Корольов С. С.,
кандидат історичних наук, доцент,
начальник кафедри
загальновійськових дисциплін
Військово-юридичний інститут
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна)

АНАЛІЗ І УЗАГАЛЬНЕННЯ ДОСВІДУ БОРОТЬБИ З МОТОЦИКЛЕТНИМИ ШТУРМОВИМИ ГРУПАМИ ПРОТИВНИКА

В умовах сучасних бойових дій використання противником мотоциклетних штурмових груп (далі – МШГр) стало однією з актуальних тактичних загроз. Поширення такої практики викликане широким застосуванням Силами оборони України дронів і безпілотних літальних апаратів різноманітного призначення та організацією постійного спостереження за полем бою в режимі реального часу.

МШГр відзначаються високою мобільністю, здатністю швидко змінювати позиції, здійснювати раптові прориви та обходи, завдавати коротких, але інтенсивних ударів по підрозділах оборони. Використання мотоциклів, баггі, квадроциклів, гольф-карів дозволяє противнику маневрувати на обмежених ділянках місцевості, уникати основних маршрутів пересування та активно застосовувати фактор несподіваності. Це створює значні виклики для підрозділів, які виконують завдання з утримання районів (рубежів) оборони, адже традиційні методи вогневого прикриття не завжди забезпечують ефективність у протидії таким мобільним групам.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення та узагальнення досвіду боротьби з мотоциклетними штурмовими групами, адже їхнє застосування активно поширюється в ході російсько-української війни. Виявлення сильних та слабких сторін противника, аналіз ефективних прийомів і засобів протидії, а також формування рекомендацій для підрозділів, які ведуть оборонний бій, є важливими завданнями, що безпосередньо впливають на успішність бойових дій.

Метою роботи є аналіз особливостей застосування мотоциклетних штурмових груп противника, узагальнення наявного досвіду протидії їм та вироблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності боротьби з цим видом загрози.

МШГр використовують насамперед за рахунок високої рухливості та швидкості маневру, тому їх застосовують для швидких ударів, флангових охоплень і обходів противника під прикриттям вогню артилерії, мінометів та БпЛА. Атака ведеться на максимальних швидкостях із чітким розподілом ролей і злагодженою взаємодією – один підрозділ забезпечує вогневий тиск, інший виконує обхід або флангове охоплення, але при цьому від особового складу вимагаються сміливість, рішучість і здатність діяти в умовах інтенсивного вогню. Якщо під час маневру відкриваються нальоти FPV-дронів або починають діяти міномети, керманіч мотоцикла змінює траєкторію руху по ламаній лінії, щоб ускладнити прицілювання, а заступити прицільний вогонь і прикриття продовжують інші елементи групи. Під час виникнення поломки або аварії техніку залишають на полі бою, а екіпаж прикриває позицію й чекає підходу евакуаційного загону.

Атака МШГр здійснюється на максимальних швидкостях під прикриттям БпЛА, артилерії та мінометів, під вогнем противника тому від усього особового складу МШГр це вимагає сміливості, рішучості та зухвалості. Під час нальоту FPV-дронів противника та відкриття вогню з мінометів водій веде мотоцикл по ламаній лінії. Якщо мотоцикл застряг або вийшов із ладу (потрапив у аварію) його залишають на полі бою, продовжують вести вогонь та укриваються до підходу евакуаційної групи [1, с. 4].

Тактичні особливості використання таких груп ґрунтуються на високій маневреності та елементі несподіванки: короткі виходи для розвідки та ударів по вразливих цілях, обходи та рейди із швидким відходом, використання малих шляхів і рельєфу; ефективність залежить від якості розвідки, зв'язку та синхронізації з іншими силами, тоді як обмежена логістика й вразливість до організованої вогневої протидії обмежують їхню дієздатність у затяжних конфліктах.

Незважаючи на назву, мотоциклетні штурмові групи не є класичними штурмовими підрозділами. Їхня головна функція – забезпечити швидке проникнення в зону бойових дій, обійти оборону, зайти в тил або провести розвідку боєм. Їх можна порівняти з драгунською кавалерією XVI–XVII століть, вершниками, які пересувалися конем, але вступали в бій як піхота. Так само й тут: мотоцикл – це транспорт доставки піхоти, яка веде бій після спішування [2].

Досвід бойових дій показує, що в сучасній збройній боротьбі, в тому числі при протидії МШГр, важливу роль й надалі відіграють природні перешкоди: річки, канали, озера, болота, глибокі яри, густі ліси, високі насипи та снігові покриви (якщо мотоцикл не переобладнаний у снігохід). Отже, одним із способів ускладнення руху мотоциклів і бронетехніки противника є широке використання при побудові оборони вищезазначених природних перешкод, а на напрямках, де дозволяють умови, створення й штучних.

Для підвищення стійкості бойового порядку підрозділів в обороні, створення сприятливих умов для маневру силами і вогнем вогневі засоби, командно-спостережні та спостережні пункти, а також тиллові підрозділи доцільно розташовувати за природними перешкодами.

Для виключення можливості подолання МШГр природних перешкод в окремих місцях, їх необхідно посилювати мінно-вибуховими та іншими інженерними загородженнями.

Крім того, розвідка та раннє виявлення розглядаються як критичні елементи системи протидії. Комплексна система моніторингу, що поєднує стаціонарні та мобільні спостережні пункти, дистанційні сенсорні засоби й канали інформації від місцевого населення, підвищує ймовірність своєчасного виявлення підходу мобільних груп і дозволяє коригувати розподіл ресурсів і заходів реагування. Важливим є принцип мультисенсорності та дублювання каналів зв'язку, що зменшує вразливість системи до локальних відмов або виведення із ладу окремих компонентів.

Інженерно-технічні заходи спрямовані на створення фізичних перешкод і контролю прохідності місцевості з урахуванням природних факторів. Використання природних бар'єрів як інтегральних елементів оборони повинно здійснюватись через їхню адаптацію до загальної схеми оборони: розташування вогневих і спостережних пунктів у взаємно підсилюючих позиціях, контроль «легких проходів» і упродовження заходів, що ускладнюють швидкий маневр. При цьому доцільно планувати інтервенції з урахуванням сезонних змін, типу покриття ґрунту, гідрологічних умов і лісистості, оскільки ці чинники істотно трансформують мобільність мотоциклетних підрозділів.

Організаційна складова включає моделі командно-структурної взаємодії, процедури розподілу ролей і резервів, алгоритми оповіщення та узгоджені механізми координації між розвідкою, підрозділами прикриття, вогневою підтримкою та евакуаційними силами. Ключовим є навчання особового складу стандартним та адаптованим сценаріям дій при високоінтенсивних, короткочасних загрозах: відпрацювання процедур зв'язку, маневрів прикриття, медичної евакуації та мінімальної відновної підтримки підрозділів у польових умовах. Організаційні процедури повинні бути формалізовані у вигляді інструкцій і алгоритмів прийняття рішень, які допускають швидку адаптацію до змін обстановки.

Загрози щодо використання мотоциклетних груп проявляються як у їхньому потенціалі завдавати раптових ударів, так і в труднощах адекватного реагування з боку оборонних підрозділів. Мотоциклетні штурмові групи здатні

швидко змінювати напрямки дій, проникати у малодоступні ділянки місцевості та уникати зон, призначених для важкої техніки, що ускладнює виявлення та перехоплення такими традиційними засобами оборони, як бронетехніка чи важка артилерія. Одночасно їхня ефективність прямо залежить від якості розвідки, координації та безперервного зв'язку; за відсутності надійних даних та зв'язку такі групи втрачають ініціативу і стають більш вразливими до контрзаходів, що створює проблему при плануванні оборонних дій на тактичному рівні [3].

Основні тактичні ризики для оборони, пов'язані з появою мотоциклетних груп, включають необхідність підтримувати постійну розвідку та посилювати охорону тилів і комунікаційних шляхів, збільшити кількість патрулів на другорядних дорогах та забезпечити мобільні резерви для швидкого реагування. Оборонні підрозділи стикаються з проблемою розподілу ресурсів: концентрація сил на головних напрямках лишає вразливими менші шляхи, якими користуються мотоциклетні групи; одночасно тривала охорона вторинних маршрутів веде до виснаження сил і логістики. Додатковим ризиком є поява динамічних, короткочасних вогневих контактів, які вимагають від захисників швидкої взаємодії різних підрозділів і високого рівня координації.

Вразливі місця ворожих мотоциклетних підрозділів визначаються їхньою обмеженою захищеністю, невеликою логістичною автономією та залежністю від якісних розвідувальних даних і стабільного зв'язку. Відсутність броньового захисту робить екіпажі особливо вразливими до прицільного вогню з протитанкових комплексів, крупнокаліберних кулеметів та ударів із засобів підтримки, тоді як обмежені можливості для перевезення боєприпасів і пального створюють ліміт часу та радіус дій групи. Крім того, при відсутності тісної координації з іншими силами противника мотоциклетні групи ризикують опинитися відрізаними або оточеними при появі швидко підготовленого опору, що суттєво знижує їхню тактичну ефективність.

Отже, в цілому ефективними способами протидії МШГр можуть бути [1, с. 7]: мінування шляхів висування та підходів до позицій; встановлення малопомітних перешкод, натяжних тросів; застосування різноманітних засобів для зупинки автотранспортних засобів; організована системи розвідки (спостереження) в режимі он-лайн; організована система вогню; організована та налагоджена взаємодія; утримання в черговому режимі «за викликом» підрозділів FPV-дронів, розподіл і закріплення їх за окремими напрямками (позиціями).

Таким чином, використання мотоциклетних штурмових груп російськими військами є прикладом тактичної адаптації, що виникла в умовах зміни характеру сучасних воєнних конфліктів. Запропоновані в роботі способи протидії їм необхідно застосовувати з урахуванням тактичної обстановки, умов місцевості, наявності тих чи інших матеріалів і техніки, при цьому, заходи протидії МШГр обов'язково повинні бути враховані командирами (начальниками) при підготовці бою.

Списки використаних джерел:

1. Протидія мотоциклетним штурмовим групам противника: інформаційний бюлетень. Київ : Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України, 2024. 18 с.

2. Таран В. Мотоциклетні штурмові групи Росії: тактична адаптація чи ознака системної кризи? Український тиждень. URL: <https://tyzhden.ua/mototsykletni-shturmovi-hrupy-rosii-taktychna-adaptatsiia-chy-oznaka-systemnoi-kryzy/> (дата звернення: 29.09.2025).

3. Грабський С. «Нам потрібні такі частини». Грабський про створення штурмової роти на мотоциклах. NV. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/ukrajini-potribni-shturmovi-chastini-na-motociklah-ekspert-50516551.html> (дата звернення: 29.09.2025).